

“Nederlandse vrouwen werken veel, maar ook weinig”

Leeftijdsbewust personeelsbeleid, vitaliteit, preventie, gezondheidsmanagement... Werken aan inzetbaarheid is bittere noodzaak om het hoofd te bieden aan vergrijzing en een krappe arbeidsmarkt – ook voor verzekeraars. Maar wat is goed inzetbaarheidsbeleid en wat gebeurt er allemaal op dit terrein? In dit tweede deel van de serie ‘Werken aan inzetbaarheid’ een gesprek met Pia Dijkstra, voorzitter van de Taskforce DeeltijdPlus, die begin juli het werkplan voor de komende twee jaar presenteert.

Pia Dijkstra heeft maar weinig tijd. Het is iets té druk op dit moment. “Ken je dat? Ik werk veel in pieken en dalen, maar op dit moment komen alle pieken tegelijk.” Die volle agenda was ook bijna een reden geweest om ‘nee’ te zeggen tegen het voorzitterschap van de Taskforce DeeltijdPlus, totdat Dijkstra zich realiseerde dat de factor tijd nou juist het onderwerp is waar we allemaal op vastlopen. “Ik heb besloten er gewoon tijd voor vrij te maken”, lacht ze. “Ik voel me namelijk wel aangesproken door het onderwerp. Ik heb me er al eerder mee beziggehouden (als lid van de Stuurgroep Dagindeling, red.), ben moeder van drie kinderen en heb zelf ook altijd werk en zorg gecombineerd.”

Koploper in Europa

De Taskforce DeeltijdPlus is met ingang van 1 april 2008 voor twee jaar aan de slag gegaan. Dijkstra wil – samen met haar Taskforce-genoten Désirée van Gorp (directeur Nyenrode Instituut voor Competitie en universitair docent), Judith Ploegman van de FNV, journaliste en bladenmaker Senay Özdemir en Martijn de Wildt, directeur en mede-eigenaar Qidos – vrouwen met kleine deeltijdbanen (tot 24 uur per week) stimuleren meer uren te gaan werken. In de afgelopen jaren zijn heel veel meer vrouwen in ons land aan het

werk gegaan. Een enorme prestatie, meent Dijkstra. “Wij zijn in Europa koploper als het gaat om het aantal vrouwen dat werkt, maar alleen dat gegeven is niet genoeg. Als je vervolgens kijkt naar het aantal uren dat we werken, dan lopen we weer achter. De gemiddelde werkweek van de Nederlandse vrouw is 25 uur, die van mannen bedraagt 37 uur. Vrouwen werken dus veel, maar ook weinig. En dan niet alleen in vergelijking met mannen, maar ook in vergelijking met andere Europese vrouwen.”

Dijkstra denkt, “hoe je het ook wendt of keert”, dat dit voortkomt uit een luxepositie. “Zo wordt er in ieder geval vanuit de Scandinavische landen naar ons gekeken: ‘Goh, dat dat kan bij jullie’. En, laten we eerlijk zijn, veel mensen (lang niet iedereen, maar toch nog veel mensen) kunnen rondkomen van één of anderhalf inkomen. En zolang de economische noodzaak niet zo hoog is, is het binnen onze cultuur kennelijk vanzelfsprekend dat vrouwen thuisblijven en hun talenten minder ontwikkelen dan mannen. Dat is overigens wel een punt waar wij als Taskforce de nadruk op willen leggen: vrouwen hebben ook ambities, zowel in hun werk als hun privéleven. Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat vrouwen geen consessies doen aan die ambitie. We hebben het immers niet alleen over economische nood-

zaak, maar ook over emancipatie.”

Waar een wil is, is een weg? “Ja, natuurlijk is het ook een kwestie van willen. Er is een aantal bedrijven dat heel bewust kiest voor een beleid waarbij vrouwen gezin en werk goed kunnen combineren. Wij willen die bedrijven graag als voorbeeld stellen en zullen dan ook de nodige pilots gaan doen. Met name om andere bedrijven, die blijven zeggen ‘bij ons kan het niet’, of ‘in onze sector kan het niet’, de ogen te openen. Waar een wil is, is een weg. Dat geldt overigens ook voor de vrouwen. Flexibiliteit komt uiteindelijk van twee kanten: van

werkgevers en van werknemers. Ik was zelf altijd genoodzaakt om thuis opvang te regelen. Door mijn werk kon ik geen beroep doen op de reguliere kinderopvang. Toen ik nog bij het journaal werkte, was ik vaak pas 's avonds laat thuis, maar toch ging het. Het kost heel veel moeite en is niet altijd even eenvoudig, maar ik heb altijd samen met mijn man afspraken gemaakt. Dat is natuurlijk wel een voorwaarde: je moet het samen doen.”

Kampioen deeltijdwerk

Op de vraag of vrouwen die in deeltijd werken wel meer willen werken, antwoordt Dijkstra lachend: “Ja, dat is dus de vraag. Dat vragen wij ons ook wel eens af.” Dan weer serieus: “Uit onderzoek blijkt dat veel vrouwen best enkele uren meer willen werken. Wij ontmoeten heel veel vrouwen die graag willen, maar we ontmoeten ook vrouwen die al wat ouder zijn, grote kinderen hebben en zeggen niet meer zonnig te hoeven. Dat heeft naar mijn smaak heel sterk te maken met het feit dat je in Nederland carrière maakt tussen je dertigste en je veertigste. Wat blijft er dan over als je kinderen de deur uit gaan en je weer meer wilt/kunt werken? Er lacht je in ieder geval geen glanzende carrière meer toe, terwijl je misschien nog wel vijftien of twintig jaar te gaan hebt tot je 65°.”

Tijdens de startbijeenkomst van de Taskforce in april benadrukten twee onderzoekers (van het Centraal Planbureau en van het Sociaal en Cultureel Planbureau) dat Nederland kampioen deeltijdwerk is. Vrouwen in Nederland werken veel vaker in deeltijd dan vrouwen in andere landen en

blijven ook vaker in kleine deeltijdbanen hangen. Hoe komt het dat we internationaal gezien zo achterlopen. “Het is een interessante vraag waar wij ook achter willen komen in de contacten met andere landen”, antwoordt Dijkstra desgevraagd. “We zijn bijvoorbeeld van plan om een internationale conferentie te organiseren. Zelf was ik afgelopen week in Zweden – niet voor de Taskforce, maar nu ik er toch was, kon ik wel mooi met wat vrouwen spreken – en dan blijkt dat de Scandinavische landen een heel andere geschiedenis hebben dan wij. Daar schept de overheid al veel langer de voorwaarden om te kunnen werken. Sterker nog, mensen hebben het gevoel dat ze hun kinderen iets onthouden als ze ze niet bij de kinderopvang brengen. Kinderopvang is daar ook kwalitatief zo goed dat je er gewoon je kind naar toe wilt sturen. Wij hebben een andere geschiedenis. Zitten nog heel erg vast in het idee dat de enige die goed voor kleine kinderen kan zorgen, de moeder is. Dan kun je twee dingen doen: met zijn allen blijven wijzen naar de overheid die het allemaal niet goed regelt voor ons. Of zelf maatregelen nemen en het organiseren. Wij richten ons in de Taskforce niet voor niets op drie partijen: op de vrouwen, op bedrijven en op de maatschappij als geheel, de vaders, de buurvrouwen, de tantes, iedereen dus eigenlijk. Ook de vriendinnen die zeggen: tjonge, dat jij nooit op het schoolplein bent om je kind op te halen. Schande! Dat is, gechargeerd wellicht, toch een beetje de sfeer waarin wij met elkaar omgaan. Je bent geen goede moeder als je veel werkt. Daar willen we vanaf. Moeten we ook vanaf. En daar kunnen we ook vanaf. Maar dan wel zonder dat het dwingend is.”

Cultuuromslag

De belangrijkste taak waar Dijkstra, samen met de andere Taskforce-leden voor staat, is te zorgen voor een cultuuromslag

in ons land. “We moeten leren op een andere manier tegen werkende vrouwen aan te kijken. In die zin vinden wij het als Taskforce vooral belangrijk dat het onderwerp op de agenda staat en er ook blijft. De vanzelfsprekendheid waarmee het nu altijd de vrouw is die minder gaat werken en meer voor de kinderen of (schoon)ouders zorgt, moet worden omgezet in de vanzelfsprekendheid dat je volop mee kunt draaien in het arbeidsproces, ook als je (tijdelijk) een stap terug moet of wilt doen.”

Zweden is daarbij wel een voorbeeld, maar geen schoolvoorbeeld voor Dijkstra, die ook wijst naar landen dichterbij huis. België, Duitsland, maar ook verderop in Europa. “Kijk eens naar Spanje wat daar gaande is met werkende vrouwen. De helft van de regering bestaat daar uit vrouwen. Dat is echt een andere cultuur hoor. Ik heb laatst met Spanjaarden gesproken en zij vertelden dat nadat het Franco-regime is verdwenen er zo'n gevoel voor vrijheid kwam, dat ook vrouwen hun kansen hebben gegrepen en een heel andere rol zijn gaan spelen. Naar dat soort elementen willen we ook kijken. Waar komt de (werk)cultuur vandaan? Wat zijn de factoren die van belang zijn? Minister Plasterk heeft wel eens – ietwat gekscherend – gezegd dat Nederland een oorlog nodig heeft. Daar wil hij mee zeggen dat in landen waar de vrouwen het dagelijks leven draaiende moesten houden, omdat de mannen naar het front waren, vrouwen die rol niet meer hebben teruggeven. Zij hebben hun positie simpelweg opgeëist en misschien moeten wij de Nederlandse vrouw wat meer aanmoedigen. Vrouwen zijn vaak wat bescheiden in het opeisen van meer uren of grotere banen. Tel daarbij op dat de werkgevers in die paar jaar dat de vrouw gas terugneemt, de moeders geheel uit het oog verliezen en we weten dat er daardoor veel talent blijft liggen in ons land. Dat is toch zonde?” ■